

Erilainen juhannus 70 vuotta sitten

PYHÄRANTA
LÄNSI-SUOMI

Pyhärantalainen **Olavi Nurmi** oli nuori sotilaspoika, kun suojeleuskunnan päällikkö **Yrjö Karu** määräsi hänet toimittamaan liikekannallepanokortit oman kotikylänsä Nihtiön miehille.

Juhannusaatto vuonna 1941 ei unohdu. Pyhärannan Suojalan mäeltä lähti 191 pyhärantalaista ja pyhämaalaisista miestä marssimaan kohti Uttakumpunkia ja kuljetusta idän suuntaan. Suojalan pihalle pystyetyille muistokivelle kokoontui juhannuksen alla pieni joukko veteraaneja muistelemaan vuosikymmenten takaisia tapahtumia.

Kivellä tarinoineet **Vaito Valpio**, **Olavi Nurmi** ja **Esko Ruuhonen** ovat nuorempaa ikäluokkaa.

– Ensiksi lähtijät olivat niitä vanhimpia, tuumaili **Olavi Nurmi**, joka vuonna 1924 syntynään itse lähti jatkosotaan loppuvaiheessa.

– Ensimmäisistä lähtijöistä yksi on vielä keskuudessamme ja asuu Haudonsaarella. Hän ei kuitenkaan kuntonsa vuoksi päässyt paikalle, kertoo torstaisen tilaisuuden koolle kutsunut **Iivo Junkola**.

191 miestä lähti 70 vuotta sitten juhannusaattona kohti jatkosodan taisteluja. Pitkien vuosien aikana miehiä rintamalle tarvittiin lisää. **Olavi Nurmi** (vas.), **Vaito Valpio** ja **Esko Ruuhonen** olivat mukana turvaamassa itsenäisen Suomen tulevaisuutta.

191 Suojalasta matkaan lähteneistä JR 56:n pyhärantalaisista miehistä 18 tie päättyi kotiseu-

rakunnan sankarihautaan. Pyhämaalaisista sota vaati kolmen hengen.

Liki 500 pyhärantalaista oli mukana sodissa jollakin tapaa. Sankarihautassa heitä on 63.

Esa Urhonen

”Pahimmalta tuntui, kun vein kortin **Ilmolan Eerolle**, miehelle, joka oli vasta palannut talvisodasta ja **Summan taisteluista**.”

Olavi Nurmi

Veteraanien rivit ovat harvenneet. Talvisodan veteraaneja ei joka kunnassa ole enää ollenkaan, jatkosodan kokeneitakin enää vähän, Pyhärannassa kymmenkunta.

Korttien jaon muistaa lopun ikänsä

Olavi Nurmi palaa vielä korttien jakoon. Nuori mies joutui kovan paikan eteen viedessään viestiä tutuille miehille.

– Pahimmalta tuntui, kun vein kortin **Ilmolan Eerolle**, miehelle, joka oli vasta palannut talvisodasta ja **Summan taisteluista**, hän muistelee.

Kortit piti saada vastaanottajalle määrättyssä ajassa.

– Kävi niin, että **Jalosen** veljekset olivat jo ehtineet lähteä kotoaan **Luolankarista** kalaan **Fräkäliin**. Ei auttanut kuin mennä perään, siis soutaen ja kortit tuli toimitettua.

Vuonna 1921 syntynen **Vaito Valpion** tie taisteluihin kävi **Kuuskaajaskarin** kautta. Mies oli suorittamassa varusmiespalvelustaan, kun tieto liikekannallepanosta tuli.

Kivelle kerääntyneistä veteraaneista nuorimmalle, **Unajasta** rintamalle lähteneelle **Esko Ruuhoselle** komennus kävi sekä itään että pohjoiseen, hän joutui **Lapin sodan** loppumetreille.

Veteraanitietojen keräys edennyt hyvin

Vakka-Suomessa meneillään oleva veteraanitietojen keräys on edennyt hyvin. **Matti Jalavan** kertoman mukaan **Lokalahti** on pisimmällä. Tiedot on saatu jo pääosin kerätyksi, ja kenties loppuvuodesta olisi tuore matrikkeli valmis.

Myös Pyhärannan ja Pyhämaan osalta ollaan loppusuoralla. Tietoja tarkistetaan vielä. Painovalmiiksi aineisto saataneen ensi vuonna.

Matrikkeleihin on tarkoitus kerätä rintamalla olleista kuvan ja henkilötietojen ohella mahdollisimman täydelliset tiedot sota-ajan toiminnasta. **Jalava** on saanut myös melkoisesti muuta kuvamateriaalia rintamalta, jota on tarkoitus täydentää pienin veteraanihaastatteluin.